

Per a l'estudi espeleològic de la província de Castelló (I)

per Lluís Filbà

INTRODUCCIO

Vint-i-sis cavitats, disset avencs i nou coves, són el resultat de les campanyes espeleològiques de l'Agrupació al nord de la província de Castelló, concretament a la comarca dels Ports de Morella. S'iniciaren les expedicions a l'any 1965 amb la visita a les localitats de Bel i Arnés (la darrera a la província de Tarragona) i en anys successius s'establí com a base els pobles de Vallibona i Coratxa.

De les primeres cavitats explorades, a Bel, en quedà constància al recull de GUINDOLA (1965) que hi col·laboraren, en la redacció del treball, la majoria dels components de l'expedició. De l'anada inicial a Vallibona i Coratxa sortí, al nostre antic BUTLLETI, la ressenya d'algunes cavitats; més endavant, al n.º 3 de CINGLES, es publicaren els resultats de l'expedició a Coratxa, amb l'anomalia de no anar acompanyades de la descripció de les cavitats amb la topografia corresponent. Després han anat continuant les recerques, sense publicar-se.

Aquest treball dona, per tant, una continuïtat al de GUINDOLA, afegint les notes sortides al BUTLLETI sobre algunes cavitats i les publicades a CINGLES, ara amb les topografies corresponents.

CARTOGRAFIA DE LA ZONA. - Plànols de l'INSTITUT GEOGRAFIC I CATASTRAL n.º 250 (Penyarroya de Tastavins) i n.º 545 (Morella).

RELACIO DE LES CAVITATS

VALLIBONA

Avencs d'En Roc
Avenc de les casetes
Avenc d'En Vicenç
Cova de La Solana
Sorgència del Mas d'Eloi

MORELLA

Cova del Llapet
Avenc del Cap de la Solana
Cova Tornera

CORATXA

Cova inferior del Pi
Cova Superior del Pi
Cova Abella
Avenc del No Res
Avenc de la Pista
Avenc d'En Mates
Avenc dels Lladres

BOJAR

Avenc Mas d'En Roda
Avenc del Carlista

CASTELL DE CABRES

Avenc del Sord

HERBES

Cova del Mas de Pau

L'AVELLA

Avenc del Corral de la Balsa o de la Feixeta

AVENC D'EN ROC (Vallibona)

COORDENADES - X=3.º 46' 25" Y=40.º 36' 10" Z=900 m.

SITUACIO. - A La Solana (E. de Vallibona), al sud de la cota 1.006.

DESCRIPCIO. - Està format per un pou únic de 20 metres de fondària, d'una amplada que permet un descens fàcil i al fons es pot arribar fins als 25 metres, per passos estrets i perillosos degut a la inestabilitat del con d'enderrocs. Les parets del pou estan profusament concrecionades.

EXPLORACIO. - 6-IV-69 per E. Samper, E. Ayuso, E. Gomis, E. Clavell, J. Ribas, A. Alvarez, J. Clupés, I Vernet i E. Pujol.

AVENC DE LES CASETES (Vallibona)

COORDENADES. - X = 3.º 44' 15" = 40.º 38' 10" Z = 1.100 m.

SITUACIO. - S'hi pot anar des de Vallibona o bé des de Castell de Cabres, ja que es troba a mig camí dels dos pobles. Està situat a "El Boberal" (al N. de Vallibona), al sud de la cota 1.117, de la carena senyalada per la cota anterior, la 1.126.

A la sortida de Vallibona, cap a la Masia de la Caseta, s'ha d'agafar un camí en direcció NW i després NE seguint la carena. En trobar un pal de la línia elèctrica, se segueix uns dos-cents metres en la mateixa direcció fins a trobar fàcilment l'avenc.

A la darrera exploració (10-X-71) la boca de l'avenc estava tapada amb branques per així evitar la caiguda del bestiar. Del Mas de les Casetes a l'avenc hi ha uns 20 minuts.

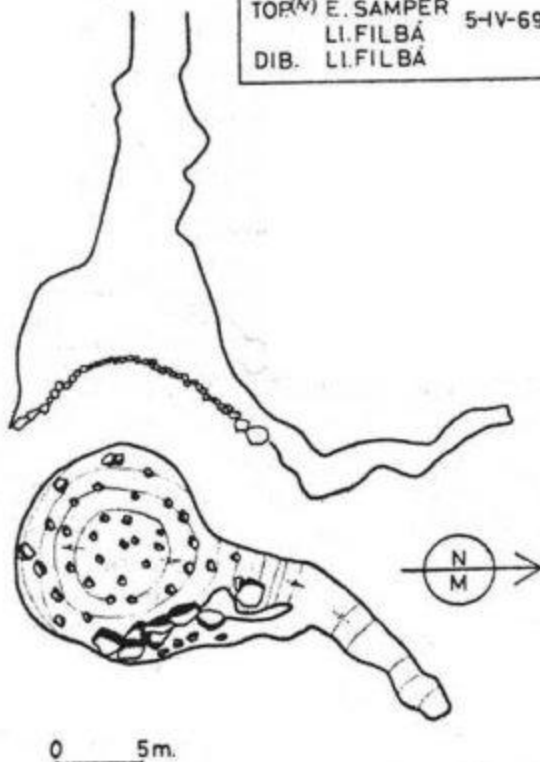
DESCRIPCIO. - Un pou de 19 metres, que s'exampla als 15 metres i forma una sala de notables dimensions que mena al cim d'un con d'enderrocs. En davallar-lo direcció NE es troba un petit ressalt (3 m.) que dona accés a una petita galeria bellament concrecionada, així com a les gateres més inferiors de l'avenc.

MIDES. - 38 metres de fondària.

BIOSPELEOLOGIA. - Material recollert el 10-X del 71: àcars, colèmbols, pupes de dípters (Cyclorhapha) i tricòpters limnofílids (Mesophylax aspersus).

EXPLORACIO. - Els dies 5-IV-69 per E. Samper, E. Ayuso, J. Ribas, E. Pujol, J. Nonell, Ll. Filbà i Amado Querol, veí de Vallibona.

AVENC DE LES CASETAS
Vallibona (Castelló)
TOR^(M) E. SAMPER 5-IV-69
LI. FILBÀ
DIB. LI. FILBÀ

AVENC D'EN VICENÇ (Vallibona)

COORDENADES. X = 3.° 43' 53" Y = 40.° 37' 23" Z = 740 m.

SITUACIO. - Se surt de Vallibona en direcció E, i pel camí que voreja el riu Servol durant tres quilòmetres i després cap al NE, deixant el riu a la dreta per anar pujant el barranc i riu de La Texeira per la seva dreta orogràfica. Als 1.500 metres aproximadament es pot localitzar la cova en un penya-segat que hi ha uns 80 metres sobre el camí.

DESCRIPCIO. - La cavitat serveix de pleta als pastors de l'indret i té cabuda per a unes dues-centes ovelles, segons ens informà l'acompanyant, el senyor Querol, de la Masia Fonollosa.

Als 25 metres de l'entrada, l'amuntegament d'excrements ha deixat un pas molt baix de sostre que segueix uns pocs metres. Nosaltres però no vam forçar-lo.

EXPLORACIO. - Dia 6-IV-69 per Eduard Clavell, Jaume Turà i Lluís Filbà.

SORGENCIA DEL MAS D'ELOI (Vallibona)

COORDENADES. - X = 3.° 44' 30" Y = 40.° 35' 00" Z = 900 m.

SITUACIO. - L'entrada de la cova pertany al Mas d'Eloi, situat al S. de Vallibona però que no consta al plànol corresponent (n.° 545) de l'Institut Geogràfic Catastral, o si hi és no correspon amb aquest nom. Cap a mig camí de la carretera que duu a Vallibona des de la general, es pren un viarany que mena, a més d'altres masies, al Mas d'Eloi. No podem precisar més exactament la localització de la cova però si que pot fer-ho el propietari, si vol. A la darrera exploració va amenaçar amb denunciar-nos si algun dia hi tornàvem.

DESCRIPCIO. - Es tracta d'una sorgència activa permanent, amb fluctuacions de cabdal d'aigua d'acord amb les estacions de l'any. A l'hivern no s'hi pot penetrar perquè el conducte és de reduïdes proporcions i l'aigua brolla a pressió. A l'estiu, raja uns metres més avall, on hi ha un abeurador, i es poden recórrer un centenar de metres fins a trobar una volta sifonant, havent superat primer un seguit de gateres i tres petits llacs. Si l'any és més aviat sec, es pot traspasar el sífó (de dos metres de longitud) per immersió o tot just traient el nas.

Passat el sífó, la galeria s'eixampla progressivament i el riu va tenint fondària. Per continuar l'exploració cal usar un bot pneumàtic i anar yestó de neoprè (de bus), si hom no vol sentir aviat els efectes de la temperatura de l'aigua (8° C.). Les posteriors exploracions s'aturaren aquí degut a no disposar en aquell moment d'aquests mitjans d'exploració.

EXPLORACIO. - A la primera exploració participaren la majoria dels membres de l'expedició, per torns degut a la fredor de l'aigua. Dia 20-VII-69 per M. Comas, V. Clavell, J. Carbonell, J. Matas, J. Mas, Ll. Filbà, M. Punsola i P. Busquets.

AVENC DEL CAP DE LA SOLANA (Morella)

COORDENADES. - X = 3.° 43' 5" Y = 40.° 38' 30" Z = 1.140 m.

SITUACIO. - Es troba entre El Boberaç (1.175 m.) i Regaxolet (1.158 m.), al S. de la cota 1.201. El més fàcil és anar des de Castell de Cabres, però nosaltres ho fèrem des de Vallibona, per un dels camins que porta al Barranc de la Font del Teix, on hi ha algunes masies. L'avenc està situat a la dreta orogràfica de l'esmentat barranc, gairebé a la carena i és de difícil localització en no haver-hi cap punt de referència nctable, a més l'entrada queda tapada. Ens hi acompanyà el senyor Carles, del Mas de Les Argiles.

DESCRIPCIO. - La boca, de reduïdes proporcions (0'80 m.), dona accés a un pou únic de secció elíptica, amb obertura campaniforme.

MIDES. - 21 metres de fondària.

BIOESPELEOGIA. - Fou capturat un exemplar de "Mesophylax aspersus" Ramb. (tricòpter limnofílid) al fons de l'avenc (18-VII-69).

MATERIAL. - 20 metres d'escala.

EXPLORACIO. - Dia 18-VII-69 per Pere Busquets, Joaquim Carbonell, Jaume Matas i Lluís Filbà.

CLIMATOLOGIA. - Dades el dia 18-VII-69 a les 19 hores:

Temperatura exterior	19° C
" " 22 m.	12° C
Humitat relativa	86%

COVA TORNERA (Morella)

COORDENADES. - X = 3.° 41' 55" Y = 40.° 36' 36" Z = 700 m.

SITUACIO. - Es fàcil de trobar. Està situada a l'esquerra orogràfica del riu Servol, sota la Masia de la Punta. Cal sortir de Vallibona per la carretera i als cinc-cents metres es pren un camí a la dreta i se segueix durant uns dos mil cinc-cent metres, fins que el camí travessa el riu (sense pont) i s'enfila uns pocs metres per continuar després més planer. Se segueix uns quatre-cents metres, des de que s'ha travessat el riu, i es veu l'entrada de la cova a frec de cingle.

MIDES. - 160 metres de recorregut.

BIOESPELEOLOGIA. - Material recollit el 11-X-71:
Isòpods: "Porcellio" sp;
Colèmbols.
Tricòpters Limnofílids: "Mesophylax aspersus".
Celeòpters Estafilínids: "Conosomus" sp.

CLIMATOLOGIA. - Dia 19-VII-69 a les 14 hores:

Temperatura exterior	30° C
" " 120 m.	14° C
Humitat relativa 120 m.	82%

EXPLORACIO. - Dia 19-VII-69 per Jaume Samper Victòria Clavell i Lluís Filbà.